

תצוה

בגדי כהן - לכבוד ולתפארת

א. "ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת". ותמוה: וכי החיצוניות חשובה כל כך, עד שהוצרכו לעשות בגדים יפים על מנת לשרת במקום המקודש בעולם?

ב. יתר על כן, בגמרא במסכת זבחים מבואר, שכהן ששירת ללא בגדים - עבודתו פסולה. והוסיפו עוד בגמרא, שהבגדים עצמם מכפרים - כמו קרבן ממש. ונשאלת השאלה, מה היה בבגדים שיכלו לכפר? וכיצד יתכן שהכהונה עצמה תלויה בבגדים?

ג. כל ענין הכבוד אינו מובן: מחד - "הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", ואם כך, הכבוד הוא דבר מגונה ביותר. מאידך, מצווים לתת כבוד לתלמיד חכם ולספר תורה, ואף הקב"ה נקרא "מלך הכבוד", וציוה על בגדי כהונה שהם לכבוד ולתפארת - אז האם כבוד הוא דבר חיובי או שלילי?

ד. מהו הסוד בכך שיש דווקא שמונה בגדים? ומדוע ארבעה מהם לבן וארבעה מהם זהב?

ה. מי לבש את בגדי הכהונה הראשונים בעולם?

כהן ללא בגדי כהונה נחשב זר

"ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת" - ותמוה: מה הענין המיוחד לעשות בגדים יפים לכהן הגדול בבית המקדש? האם הפאר החיצוני כל כך חשוב במקום המקודש ביותר בעולם? ובפרט, יש להבין את דברי הגמרא במסכת זבחים (דף פ"ח:): שהקשו חז"ל, מדוע נסמכה פרשת הקורבנות לפרשת בגדי כהונה? ללמדך, שכשם שקורבנות מכפרים - כך בגדי כהונה מכפרים.

והגמרא מפרטת: מכנסים - מכפרים על גילוי עריות. וכתונת - על שפיכות דמים. אבנט - על הרהור הלב. ומצנפת - על גאוה. חושן - מכפר על עיוות הדין. ואפוד - על עבודה זרה. מעיל - על לשון הרע. וציץ - על עזות פנים. ותמוה: מה יש בבגדים, שמכפרים על עבירות?

יתר על כן, בגמרא במסכת זבחים (דף י"ז): מבואר, שכהן שעבד במקדש ללא בגדי כהונה - העבודה פסולה! ובזמן שבגדיהם עליהם - כהונתם עליהם! ועד כדי כך, שבגמרא במסכת סנהדרין מבואר, שאם עבד ללא בגדים - חייב מיתה! הרי הוא כמו זר, שנכנס למקדש!

וכאן, התמיהה עולה מאליה: הלא כהן הוא, וכיצד יתכן שבלי בגדים איבד את מעלתו? וכי הכהונה תלויה בבגדים?

האם כבוד הוא דבר טוב או רע?

ותחילה יש לבאר את שורש מהות "הכבוד":

ידועים דברי חז"ל באבות: "הקנאה התאוה והכבוד - מוציאים את האדם מן העולם", ואם כן רדיפת הכבוד, דבר מגונה הוא עד מאוד, וכל מי שרודף אחר הכבוד - מבוזה הוא בעיני כולם.

אולם אם כך, כיצד יתכן, שעל אף שהכבוד מגונה כל כך - מצווים אנו לכבד כמה וכמה פעמים?

כבוד תלמידי חכמים הוא דבר נשגב עד למאוד, והקב"ה מצווה לכבד תלמיד חכם עד כדי כך, שהשווה כבודו לכבוד המקום. אך אם כבוד הוא דבר רע להקב"ה - כיצד יתן דבר רע לתלמיד חכם? ואף כבוד התורה - כולם עומדים מפניה. וכבוד אב ואם, וכבוד המלכות.

יוצא מכל האמור, שהנה הכבוד, דבר חשוב הוא עד מאוד!!!

ואפילו הבגדים - "לכבוד ולתפארת" נועדו!

ומעל הכל, הוא מה שכתוב במשנה האחרונה במסכת אבות: "כל מה שברא הקב"ה, לא ברא אלא לכבודו, שנאמר: "כל הנקרא בשמי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" - כל הבריאה נועדה לכבוד ה' יתברך.

אם כן, כבוד הוא דבר חשוב ונשגב, ומדוע מוציא את האדם מן העולם?

"כבוד" מלשון כבוד והיפוכו "יקלו" מלשון קל

מבאר הרה"ג רבי יעקב מאיר זוננפלד יסוד עצום:

כתוב: "כי מכבדי אכבד, ובוזי יקלו" - ההיפך מ"כבוד" - הוא "יקלו". ומדוע?

כיון שהשורש של "כבוד" - הוא כבד, דבר משמעותי ובעל משקל. וההיפך מכבוד - הוא קל, דבר ריק. והנה, אדם שנותן כבוד - צריך לבחון את עצמו למי הוא נותן אותו:

אם נותן כבוד לתלמיד חכם, לספר תורה, לאביו, ובעיקר לקדוש ברוך הוא - הכבוד מראה שמביע הערכה לדבר הזה. לדוגמא: כשמעניק כבוד לתלמיד חכם, מלא וגדוש בתורה ויראת שמים - ה"כבוד" שנותן לו, פירושו שהוא מייחס לו חשיבות עליונה, והוא מלא הערכה כלפיו, מפני שמבין שהוא הדבר המשמעותי ביותר שיש - דבר "כבד" ואמיתי!

מאידך, אדם ריק ופוחז - הרי הוא נקלה, מלשון קל, אין בו כלום! ומה יש לכבד בו? ועל כן, חמור כל כך הענין של נתינת כבוד לרשע: כי לא זו בלבד שנותן הערכה לאדם ריק מכל תוכן ערכי, אלא מגדיל עונו מנשוא - כשנותן כבוד לאדם רשע.

וכמו לדוגמא, שרואים לא פעם אנשים עשירים עד מאוד, שהם רשעים בעלי מידות הרסניות ודורסים ברגל גסה את כל הסובבים אותם, אולם מפאת עושרם ומשרתם המכובדת - רבים רוחשים להם כבוד ומביטים אליהם ביראה, כאילו הם מורמים מעם!

וזו עוולה שאין כמותה - כיון שמרוממים את הרוע בעולם בשעה שנותנים כבוד לרשע. כי מילא היה העשיר ריק מתוכן, אבל לא כן הוא. עשיר זה הרי הוא מלא - מלא גאווה, שחצנות, רשעות. הוא דורך על כולם, ועושה ככל העולה על רוחו. היעלה על הדעת לכבד דווקא אותו?! האם אפשר להעריך אדם כזה?!

ואמת, ש"רבי מכבד את העשירים" - אבל כיבד אותם על שהשתמשו בכספם לחסד ולתורה. את המעשים הטובים הרבים שיכלו לעשות בממונם - אותם כיבד רבי יהודה הנשיא!

מה שאין כן, עושר שנועד לתאוותו שלו - אצל אדם ריק מכל דבר רוחני, המלא בהנאות עולם הזה, בתאוות ובמידות מושחתות - חלילה וחס מלתת לאדם כזה הערכה ומשקל בלב!

כבוד הוא דבר טוב כשהוא אמיתי ובעל ערך

ולכן, מפנים בלב הערכה, רק לדברים המקודשים ביותר בעם ישראל. ומעל הכל - לתת כבוד למלך הכבוד, שהוא שיא הטוב, הקדושה המוחלטת.

אולם, על האדם עצמו - לברוח מן הכבוד. מהטעם הפשוט, שאם רודף הוא אחר הכבוד, וחפץ שיעריכו את מעלותיו המורמות מעם, בעצם, בעומק הענין, רצונו לזייף כאילו יש בו חשיבות כדי שכולם מיד יכבדו אותו. וזהו להפוך אדם קל - כאילו הוא כבד, כאילו בעל ערך הוא, ודבר זה - מוציא את האדם מן העולם!

לכן, במקום לרוץ אחר הכבוד, על האדם לרוץ ללמוד תורה, לבנות מפעלי חסד, לעשות דברים בעלי ערך וחשיבות, וכך באמת יהיה "כבד" בתורה, בקדושה או בגמילות חסדים! ואז ממילא, מצוה גדולה יהיה לכבדו!

יצר התנבא

ביאור שמונת הבגדים על פי הסוד

ולאחר שהמושג כבוד קיבל משמעות כבירה, יש להבין, מה ענין בגדי הכהן שנועדו לכבוד ולתפארת? מה הקשר של בגדים, היפים מבחינה חיצונית, לבית המקדש, שהוא דבר רוחני וקדוש? ומדוע הבגדים מכפרים ממש כמו קורבנות, עד כדי כך שנקראו בתורה: "בגדי קודש"?

האור החיים הקדוש הקשה את הקושיות הבאות: מה כוונת ה' באומר "לכבוד ולתפארת"? מדוע יש דווקא שמונה בגדים? ומפני מה דווקא ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב?

והטעם, הביא האור החיים בשם התיקוני זוהר, שמבאר את סוד הבגדים: ארבעה בגדי לבן - רומזים לארבע אותיות שם הוי"ה. ושם הוי"ה הוא רחמים - כמו בגד לבן!

מאידך, ארבע בגדי זהב - רומזים לארבע אותיות של שם אדנ"י. ושם אדנות הוא דין - כמו זהב, שהוא אדום!

ולכן, יש דווקא ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב. והוסיף הזוהר הקדוש עומק נוסף:

שם אדנות - מתייחס אליו כבוד, שנאמר, "מי הוא זה מלך הכבוד? ה'!"

ושם הוי"ה - מתייחס אליו מידת תפארת.

ועל כן, זהו העומק בבגדים: "לכבוד" - כנגד בגדי זהב! "ולתפארת" - כנגד

בגדי לבן!

ולפי זה, יובן על פי הסוד, מדוע מכפרים הבגדים ומעלתם כה רבה - כיון שמרמזים לשמותיו של ה' יתברך!

בגדי אדם הראשון

אולם כדי להבין את עומק הבגדים לפי הדרש, יש להעמיק בדברי חז"ל ולחקור: מי לבש את בגדי הכהונה הראשונים בעולם?

והנה, לאחר חטא האכילה מעץ הדעת, כתוב בתורה שהקב"ה נתן לאדם וחוה "כתנות עור", והם הבגדים הראשונים בעולם. ותמוה: אחרי חטא חמור כל כך, כשנגזר על אדם ועל כל יוצאי חלציו מיתה, וגורש מגן עדן - מה הענין להתעסק בפרט שולי כל כך - בבגדים!?

והדברים יתבארו, על פי הנאמר בגמרא **במסכת סוטה** (דף י"ד): התורה, תחילתה חסד וסופה חסד: תחילתה חסד - "מלביש ערומים". וסופה חסד - "ויקבור אותו בגיא".

וחסד זה של הקב"ה, לאדם הראשון וחוה, היה עצום כל כך, עד שכתב האבן עזרא על ענין כתנות העור: "מי ימלל גבורות ה', ומי יספר מעשיו ונפלאותיו אין חקר לגדולתו". והקשו עליו: מה מצא בתפירת הבגדים, ב"מלביש ערומים" - להלל ולשבח את הקב"ה כל כך? למה דווקא על חסד כזה?

אומר האור חדש (בראשית) ביאור נפלא:

מיד לאחר שאדם הראשון חטא כלפי הקב"ה בחטא הראשון בעולם - כיצד השיב לו הקב"ה? נתן לו בגדים, בגדי כבוד, "לכבוד ולתפארת"!

ואם כן, זהו הסוד הנורא - אין נפלאות גדולות יותר מלהעביר על עלבון! ובעת ובעונה שהימרו את פיו, וקלקלו את עולמו - הפליא הקב"ה חסדיו, ונתן להם מתנה יקרה כל כך.

ובמדרש רבה (ד', ח') מובא, רובד נוסף המשלים את התמונה: אמרו חז"ל: אדם הראשון, היה בכורו של עולם. והקריב קרבן לה', שנאמר: "ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס" - הקריב שור עם קרן אחת. ולבש בגדי כהן גדול לצורך ההקרבה. ומנין היו לו בגדי כהן גדול? אלא, שהם היו כתנות העור! ממשיך המדרש ואומר, שאז נכנסה שבת - ובגדי שבת היו. וכל הבכורות, הצדיקים שהיו בשאר הדורות - השתמשו בבגדים הללו!

שכן, המקום שאדם הראשון הקריב את קרבנו - היה מקום המזבח. ובאותה שעה היה לבוש עם בגדי כהן גדול. ומסר בגדיו לשת, ושת למתושלח, ומתושלח

לנח. ונח לשם - ושם, שהוא מלכיצדק - מסרו לאברהם אבינו!

ואברהם ליצחק, ויצחק ליעקב. ואיתם התברך יעקב מפי יצחק, וקיבל את הברכות! ויצחק מריח "את ריח בגדיו" - פירש רש"י, שהריח ריח גן עדן - כיון שהבגדים, היו במקור של אדם הראשון שהיה בגן עדן!

לאחר החטא פסק הגוף להיות קדוש ולכן נזקק לכסות

ואם כן, מבואר היטב שכל שורש הבגדים, הוא חסד של הקב"ה לאדם הראשון שחטא - "מלביש עדומים"!

יתר על כן - הם היו בגדי קודש, לכבוד ולתפארת, למען יהיה אדם הראשון כהן גדול, ויכפר על ידי קרבן. ועל מה כיפר? על חטאו, שאכל מעץ הדעת! ורק על ידי הבגדים - נתקדש להיות כהן גדול.

על כן, שמונת בגדי הכהן הגדול, הרי הם לזכר אדם הראשון, בכורו של עולם - שכיפר עם בגדיו על חטאו!

והוסיף הבן איש חי (עוד יוסף חי) עומק נוסף:

אצל בגדי הכהן הגדול נאמר: "בגדי קודש", ואילו בכל שאר כלי המשכן לא כתוב "קודש". ומדוע?

כיון שבמדדש רבה (בראשית כ', י"ב) כתוב, שבתורתו של רבי מאיר מצאו, שבמקום לכתוב: "כותנות עור" כתב: "כותנות אור"!

אומר הבן איש חי, שבספרי הקבלה פירשו את דברי ר"מ - שהם קודם החטא! שהיה אדם הראשון כולו טוב, והיה מכוסה בדבר רוחני - "בגדי אור" מאת הקב"ה. אולם לאחר שחטא, איבד את הכסות הרוחנית ונשאר ערום. מה עשה הקב"ה ברוב חסדו? נתן להם "כותנות עור" - אמנם פחותים במעלתם, אבל עדיין בגדי קודש.

ואכן, תפקידו של האדם כל חייו - לזכך את גופו, ולהפוך אותו לבגדי אור.

כיון שקודם החטא - לא רק הנשמה היתה קדושה - אלא אף הגוף עצמו היה קדוש - "אור"!

אבל לאחר החטא, משנכנס בגוף גם רע - נעשה מעט שפל. ולכן באו הבגדים - לכסות! כמבואר במסכת שבת (דף ע"ט): לבוש - מלשון בושה. כסות - מלשון

כיסוי!!!

בגדי הכהן גדול הם כפות רוחנית

ועל כן, רק האדם מתכסה בבגדים - ואילו לבעלי חיים אין שום בגד!
כיון שלבעלי חיים לא היתה מעולם שום מעלה שאיבדו. מה שאין כן האדם,
שהיה גופו קדוש וחטא - צריך לכסות את גופו.
ורק הפנים, שיש בהם ענין רוחני, שקרוב לנשמה - נשארים גלויים! ששורש
המילה **פנים** - מלשון **פנימיות!**

ואם כן, אומר הבן איש חי, שזהו העומק של בגדי הכהן הגדול:

כמו שאדם הראשון קיבל בגדים קדושים, שתיקנו במקצת את חטאו וכיסו
את הפגם שעשה, והבגדים הללו היו הן גשמיים - "מלביש ערומים", יפים ביותר
לכבוד ולתפארת, והן רוחניים - "בגדי קודש", והעלהו הקב"ה להיות הכהן
הגדול הראשון בעולם, כדי שיוכל לכפר על חטאו.

בדיוק באופן זה - ציווה הקב"ה את משה רבינו: "ועשית בגדי קודש לאהרן
אחיד".

ומדוע דווקא את משה? מכיון שרק אדם קדוש, שקרן אור פניו, והפך את
גופו לכותנות אור - רק הוא יכול ליצור "בגדי קודש" לאהרן הכהן, שיכפרו
הבגדים בעצם לבישתם על כל חטאי עם ישראל. ועל כן, רק בבגדים שהם
עצמם הכפרה, נאמר: "בגדי קודש"!

ועשויים "לכבוד" - להאיר את הנשמה! "ולתפארת" - להאיר את הגוף!

בגדי הבן איש חי

וכמה נאה הדבר, שהדברים הקדושים של הבן איש חי - נפלאים גם כלפי
גאון קדוש זה בעצמו. שכן, ידוע שלבושו היה כשל החכמים הספרדים הקדמונים.
והיה אומר, שלבושו זה - הוא כשל האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב,
ועל כן, ראוי שלא לשנותו.

ואף למצנפת ה**הדורה**, המוכרת מתמונתו המפורסמת - הקדיש בספרו "רב
פעלים", מקום לבאר סדר עשייתה. וזה לשונו שם: "מעשה אומן, שאין כל אדם
יודע לכרוך אותה!"

ומסורת הבגדים חשובה כל כך, כיון שהבגדים עושים את האדם, ונאה דורש
ונאה מקיים!

והוסיף הראשל"צ הרה"ג בקשי דורון בספרו בנין אב, שלכל אדם יש שני
בגדים רוחניים: ציצית ותפילין. בגדים המשעבדים את ליבו ומוחו לקב"ה!

והציצית והתפילין אף נותנים כבוד לאדם, מעין בגדי כהן גדול, שנאמר:
"וראו כל עמי הארץ, כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך!"

אבל הכהן הגדול, במקום המקודש בעולם, בתפקיד החשוב כל כך - לכפר על עוונות עם ישראל, כתב ספר החינוך (צ"ט), שצריך בגדים מיוחדים לכל גופו! ולא די לו בציצית ותפילין, אלא צריך "בגדי קודש", להזכיר לו לפני מי הוא עומד - "לכבוד ולתפארת".

וביום הכיפורים היה מוסיף קדושה על קדושה, והחליף את בגדיו חמש פעמים, וקידש את גופו עשר פעמים, ועל ידי שהתקדש במקווה ולבש את "בגדי הקודש" - יכול היה הכהן הגדול להיות שלוחי דרחמנא כדי לכפר על עם ישראל!

